

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 11, 2021 | 25.11.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.1](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.1)

УДК 657.6:657.44

Т. О. Меліхова,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: 0000-0002-9934-8722*

І. А. Масленнікова,

*магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: 0000-0001-6893-9477*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ ТОВАРІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

T. Melikhova

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing,
Engineering Educational and Scientific, Institute of Zaporizhzhya National University*

I. Maslennikova

*Master's student of the Department of Accounting and Auditing, Engineering Educational and
Scientific Institute of Zaporizhzhya National University*

IMPROVING THE ACCOUNTING, TAXATION AND AUDIT OF GOODS IN THE IMPLEMENTATION OF EXPORT-IMPORT OPERATIONS FOR EFFECTIVE TAX PLANNING IN COMMERCIAL ENTERPRISES

Процес реалізації товарів має важливе значення, так як від правильного ведення їх обліку та оподаткування залежить кінцевий результат діяльності підприємства. З метою своєчасного попередження помилок в обліку та оподаткуванні процесів придбання, збереження та реалізації товарів, на торговельних підприємствах відокремлюються відділи внутрішнього аудиту. Особливу увагу треба приділити експортно-імпортним торговельним операціям, оскільки їм притаманні особливості ведення обліку та специфічні умови оподаткування, тому вони потребують систематичного контролю.

Постановка завдання є розробка методичних підходів до удосконалення обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах.

Метою аудиту товарів є встановлення наявності товарів на складах та у торговому залі та правильності їх оподаткування та ведення обліку при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Завданнями проведення аудиту товарів є провести інвентаризацію наявності товарів на складах та у торговому залі, перевірити достатність товарів на складах у залежності від встановлених норм, відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами, правильності оподаткування придбаних та реалізованих товарів в системі обліку,

правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників та реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку.

У роботі розроблено методичні підходи до проведення аудиту товарів при здійсненні експортно-імпорتنних операцій, які на відміну від існуючих включають: анкету, загальний план аудиту товарів, програму аудиту товарів та робочі документи аудитора до кожної процедури. Запропоновані документи дають можливість здійснити аудит товарів більш детально, послідовно, структуровано та логічно при здійсненні експортно-імпорتنних операцій. Прозорість і зрозумілість розроблених документів допоможуть керівництву здійснювати своєчасний аудит, аналіз та на їх підставі приймати правильні управлінські рішення.

З метою удосконалення документування обліку товарів при здійсненні експортно-імпорتنних операцій запропоновані форми Довідкових відомостей, які допоможуть здійснювати: оподаткування придбаних та реалізованих товарів, формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників та реалізованих товарів іноземним покупцям. Це допоможе скоротити час на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, так як будуть застосовуватися у роботі шаблони документів вже з сформованим переліком реквізитів.

The process of selling goods is important, as the proper maintenance of their accounting and taxation depends on the end result of the enterprise. In order to prevent errors in accounting and taxation of the processes of purchase, storage and sale of goods, the departments of internal audit are separated at trade enterprises. Particular attention should be paid to export-import trade transactions, as they are characterized by accounting features and specific conditions of taxation, so they need systematic control.

The task is to develop methodological approaches to improving the accounting, taxation and audit of goods in the implementation of export-import operations for effective tax planning in commercial enterprises.

The purpose of the audit of goods is to establish the availability of goods in warehouses and in the trading hall and the correctness of their taxation and accounting in the implementation of export-import operations.

The tasks of the audit of goods are to conduct an inventory of the availability of goods in warehouses and in the trading hall, check the adequacy of goods in warehouses depending on the established norms, compliance with prices compared to competitors, the correctness of taxation of purchased and sold goods in the accounting system, correctness formation of the initial cost of goods purchased from foreign suppliers and goods sold to foreign buyers in the accounting system.

The paper develops methodological approaches to the audit of goods in the implementation of export-import operations, which in contrast to the existing include: questionnaire, general audit plan of goods, audit program of goods and working documents of the auditor for each procedure. The proposed documents make it possible to audit goods in more detail, consistently, structured and logical in the implementation of export-import operations. Transparency and clarity of the developed documents will help management to carry out timely audit, analysis and on their basis to make the right management decisions.

In order to improve the documentation of goods accounting in the implementation of export-import operations, forms of Reference Information are proposed, which will help to carry out: taxation of purchased and sold goods, formation of initial cost of purchased goods from foreign suppliers and sold goods to foreign buyers. This will help reduce the time for the formation and processing of primary documents for the accounting of goods, will prevent the possibility of omitting any information, as will be used in the robot document templates already with a list of details.

Ключові слова: аудит; облік; оподаткування; товари; план; програма; робочі документи.

Key words: audit; accounting; taxation; goods; plan; program; working documents.

Вступ. Процес реалізації товарів має важливе значення, так як від правильного ведення їх обліку та оподаткування залежить кінцевий результат діяльності підприємства. З метою своєчасного попередження помилок в обліку та оподаткуванні процесів придбання, збереження та реалізації товарів, на торговельних підприємствах відокремлюються відділи внутрішнього аудиту. Особливу увагу треба приділити експортно-імпортним торговельним операціям, оскільки їм притаманні особливості ведення обліку та специфічні умови оподаткування, тому вони потребують систематичного контролю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемними питаннями обліку, оподаткування та аудиту товарів займалися такі вітчизняні вчені: Бескоста Г.М., Бутинець Ф.Ф., Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Піча Ю.В., Подмешальська Ю.В., Салига С.Я., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспектах проведення перевірки. Проте саме питання розробки плану, програми та робочих документів обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах недостатньо розкрито і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання є розробка методичних підходів до удосконалення обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах.

Метою аудиту товарів є встановлення наявності товарів на складах та у торговому залі та правильність їх оподаткування та ведення обліку при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Завданнями проведення аудиту товарів є провести інвентаризацію наявності товарів на складах та у торговому залі, перевірити достатність товарів на складах у залежності від встановлених норм, відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами, правильності оподаткування придбаних та реалізованих товарів в системі обліку, правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників та реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку.

Анкету внутрішнього контролю для проведення аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій подано в таблиці 1. У програмі внутрішнього контролю для проведення аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій відображено основні процедури для вирішення найважливіших завдань перевірки.

Таблиця 1.

Анкета внутрішнього контролю для проведення аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи проводяться на підприємстві: - експорт товарів; - імпорт товарів.				
2	Які товари реалізує підприємство: - ліки; - продукти харчування; - сільськогосподарська продукцію; - товари народного споживання - промислові матеріали - інші:				
3	Якими податками оподатковуються товари на підприємстві: - мито; - акциз; - ПДВ?				
4	Якими документами оформлюються надходження товарів на підприємство: - накладні; - товарно-транспортні накладні; - акт про приймання; - прибутковий ордер?				
5	Якими документами оформлюються вибуття товарів з підприємства: - накладні; - товарно-транспортні накладні; - накладна-вимога на відпуск/внутрішнє переміщення/матеріалів; - акт на списання запасів; - інші.				

6	Якими документами оформлюються збереження товарів на підприємстві: - картки складського обліку; - книга кількісно-сумового обліку; - книга складського обліку запасів; - інші?				
7	Який відсоток торгової націнки встановлено на підприємстві: - на усі товари однакова; - різна в залежності від попиту на товари; - різна в залежності від ціни у конкурентів; - диференційована у залежності від кількості придбання?				
8	Чи були випадки нестачі товарів на підприємстві?				
9	Виною особою у нестачі при придбанні товарів встановлено: - постачальника; - експедитора; - водія; - інші?				
10	Виною особою у нестачі при збереженні на підприємстві встановлено: - псування в межах природного убутку; - псування через неправильне збереження на складі; - крадіжка через недбале виконання обов'язків матеріально-відповідальної особи; - крадіжка через недбале виконання обов'язків охорони; - особа не встановлена; - інші?				

Загальний план аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій (табл. 2) доцільно проводити в декілька етапів.

Таблиця 2.
Загальний план аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій

Етапи аудиту	Процедури аудиту	ПІБ аудитора	Термін перевірки
Попередній	Ознайомлення з обліковою політикою підприємства з обліку товарів		
Фактичний	Інвентаризація наявності товарів		
Основний	Перевірка достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм		
	Перевірка відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами		
	Перевірка правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку		
	Перевірка правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку		
	Перевірка правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку		
	Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку		
Заключний	Оформлення звіту аудитора та висновків за результатами перевірки		

Пропонуємо програму аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій (табл. 3).

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань аудиту товарів пропонуємо робочі документи (табл. 4-10), які стануть обґрунтованими доказами якісного проведення аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій.

**Таблиця 3.
Програма аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій**

Процедури аудиту	Мета аудиту	Докази аудиту	Код робочих документів	ПІБ перевіряючого	Термін проведення аудиту
Інвентаризація наявності товарів	Впевнитись у правильній інвентаризації наявності товарів	Інвентаризаційні відомості, Порівняльні відомості	ТР-1		
Перевірка достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм	Впевнитись у достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм	Книги складського обліку, Накази про встановлені норми залишків товарів	ТР-2		
Перевірка відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами	Впевнитись у відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами	Книга кількісно-сумового обліку, Наказ про встановлені ціни, прайси цін конкурентів	ТР-3		
Перевірка правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку	Впевнитись у правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку	Книга кількісно-сумового обліку, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-4		
Перевірка правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку	Впевнитись у правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку	Книга кількісно-сумового обліку, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-5		
Перевірка правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку	Впевнитись у правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку	Довідка бухгалтерії, договори з постачальниками, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-6		
Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку	Впевнитись у правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку	Довідка бухгалтерії, договори з постачальниками, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-6		

Таблиця 10.

Робочій документ аудитора ТР-7 – Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку

Найменування товару	За даними підприємства	За даними аудиту					Відхилення
		Ціна придбання	Торгова націнка	ТЗВ	ПДВ	Ціна до реалізації	

На даний час у деяких бланків, які використовують у бухгалтерії на підприємстві для обліку та оподаткування товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій, немає встановленої форми, тому їх складають вручну у довільній формі. Для удосконалення документування обліку товарів пропонуємо форми Довідкових відомостей з: оподаткування придбаних товарів (таблиця 11), оподаткування реалізованих товарів (таблиця 12), формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників (таблиця 13), формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям (таблиця 14).

Таблиця 11.

Довідкова відомість оподаткування придбаних товарів в системі обліку

Найменування товару	Розрахунок			
	Митна вартість	Мито	Акциз	ПДВ

Таблиця 12.

Довідкова відомість оподаткування реалізованих товарів в системі обліку

Найменування товару	Розрахунок			
	Митна вартість	Мито	Акциз	ПДВ

Таблиця 13.

Довідкова відомість формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку

Найменування товару	Розрахунок					
	Митна вартість	Мито	Акциз	ПДВ	ТЗВ	Ціна придбання

Таблиця 14.

Довідкова відомість формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку

Найменування товару	Розрахунок				
	Ціна придбання	Торгова націнка	ТЗВ	ПДВ	Ціна до реалізації

Висновки. У роботі розроблено методичні підходи до проведення аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій, які на відміну від існуючих включають: анкету, загальний план аудиту товарів, програму аудиту товарів та робочі документи аудитора до кожної процедури. Запропоновані документи дають можливість здійснити аудити товарів більш детально, послідовно, структуровано та логічно при здійсненні експортно-імпортних операцій. Прозорість і зрозумілість розроблених документів допоможуть керівництву здійснювати своєчасний аудит, аналіз та на їх підставі приймати правильні управлінські рішення.

З метою удосконалення документування обліку товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій запропоновані форми Довідкових відомостей, які допоможуть здійснювати: оподаткування придбаних та реалізованих товарів, формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників та реалізованих товарів іноземним покупцям. Це допоможе скоротити час на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, так як будуть застосовуватися у роботі шаблони документів вже з сформованим переліком реквізитів.

Список літератури.

1. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Аудит : навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.
2. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 190с.

3. Меліхова Т.О. Визначення витрат господарської діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. Харків : ХНЕУ, НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, ВД «Інжеск», 2013. № 3. С. 254–258.
4. Меліхова Т.О., Ніколаєнко Н.С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*, 2017. № 1. С. 51 – 55.
5. Меліхова Т.О., Манойло Т.В. Проблемні аспекти відображення в обліку ТМЦ та обладнання при віднесенні до капітальних інвестицій відповідно до П(С)БО та МСФЗ. *Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія «Економіка»*. Дніпропетровськ: 2014, Вип. 3. № 10/1. Т. 22. С. 158-164.
6. Макаренко А.П., Меліхова Т.О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту звіту про фінансові результати в системі управління економічною безпекою підприємства. Матеріали тез доповідей Міжнар. наук. – прак. конф. «Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки України і регіонів». 11 листопада 2015 р. Запоріжжя: КПУ, 2015. С. 118-120.
7. Макаренко А.П., Меліхова Т.О. [Теоретико-методичні основи та практичні підходи до вдосконалення аудиту лізингових операцій](#). *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 2016. № 6. С. 164 – 171.
8. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон:Видавничий дім «Гельветика», 2018. 632 с.
9. Меліхова Т. О., Журавель К. О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту товарів для своєчасного виявлення загроз в системі управління економічною безпекою підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 2. С. 56–63. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.2.56](#)
10. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль / А.П. Макаренко, І. Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О. П. Зоря навч. посібник для вчн : [гриф ЗДІА] - Запоріжжя : ЗДІА, 2017. - 280 с.
11. Maksymenko I., Melikhova T. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2017, P. 268-275.
12. Меліхова Т. О., Градобік А. О. Удосконалення документування обліку та аудиту запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8331> (дата звернення: 20.10.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.9](#)
13. Меліхова Т. О., Балашова Ю. О. Удосконалення внутрішнього аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7503> (дата звернення: 20.10.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.10](#)
14. Меліхова Т. О., Левтерова Л. В. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на сільгоспідприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 10–17. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.2.10](#)
15. Меліхова Т. О., Ніколаєнко Н. С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2017. № 1. С. 51–55.
16. Меліхова Т. О., Федоров І. О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз у системі управління фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 2. С. 63–70.
17. Меліхова Т.О., Алексютіна Т.В Розробка системи знаків виявлених помилок для удосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Економічний форум*. Луцьк : ЛНТУ, 2013. С. 391-396.
18. Maksymenko I., Melikhova T., Zorya O., Fatiukha N., Chumak O. Fiscal audit development in the system of budget process management. *Academy of Accounting and Financial Studies journal*, 2018. vol. 22, is. 6, 7 p.
19. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
20. [Макаренко А. П.](#), Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності – інструмент управління та фінансової безпеки. *Часпис економічних реформ*. 2014. № 1. С. 26-32.
21. [Макаренко А. П.](#), Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Удосконалення облікових реєстрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 22(1). С. 85-95.
22. Меліхова Т. О., Троян О. В., Бондаренко І. В. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками для підвищення економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 2. С. 88–93. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.2.88](#)
23. Меліхова Т. О. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. С. 10–17. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.9.10](#)
24. Макаренко А. П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник : рек. вченою радою ЗДІА. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 260 с.
25. Меліхова Т. О., Філатова А. І. Методологічні аспекти організації обліку та аудиту матеріалів та палива на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 21. С. 26–34. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.21.26](#)
26. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

27. Салига С.Я., Меліхова Т.О. Аудит податків суб'єктів господарювання : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2011. 224 с.
28. Меліхова Т. О., Корнєва Л. В. Удосконалення методичних підходів до внутрішнього контролю нарахування заробітної плати для підвищення економічної безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 17–23. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.1.17](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.1.17)
29. Меліхова Т. О., Петренко А. Е. Удосконалення методики внутрішнього аудиту нарахування заробітної плати. *Агросвіт*. 2019. № 3. С. 38–47. DOI: [10.32702/2306-6792.2019.3.38](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.3.38)
30. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за денною та заочною формою навчання, *Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.*

References.

1. Makarenko, A.P. Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2016), *Audyt [Audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
2. Makarenko, A.P. Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2015), *Orhanizatsiya i metodyka audyt [Organization and method of audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
3. Melikhova, T.O. (2013), “Determination of expenses of the economic activity of the enterprise”, *Zhurnal «Biznes Inform»*, vol. 3, pp. 254-258.
4. Melikhova, T.O. and Nikolayenko, N.S. (2017), “Development of an inventory audit program to increase financial security of the enterprise”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 51- 55.
5. Melikhova, T.O. and Manoylo, T. V. (2014), “Problematic aspects of the registration of the TMC and the equipment when attributed to capital investments in accordance with P (C) BO and IFRS”, *Visnyk Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu. Seriya ‘Ekonomika’*, vol. 10/1, pp. 158- 164.
6. Makarenko, A.P. and Melikhova, T.O. (2015), “Methodological approaches to internal audit of the financial results report in the system of management of economic safety of the enterprise”, *Materialy tez dopovidey Mizhnar. nauk. – prak. konf. “Suchasni problemy modernizatsiyi ta strukturnykh transformatsiy ekonomiky Ukrainy i rehioniv”*, [Materials of Abstracts International sciences – prak conf. “Modern problems of modernization and structural transformations of the economy of Ukraine and regions”], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine, 11 nov, pp. 118-120.
7. Makarenko, A.P. and Melikhova, T.O. (2016), “Theoretical and methodological foundations and practical approaches to improving the audit of leasing operations”, *Ekonomichnyy visnyk Zaporizkoyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi*, vol. 6, pp. 164 – 171.
8. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formirovanye, kontrol', efektyvnist' [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency]*, Kherson, Ukraine.
9. Melikhova, T. and Zhuravel, K. (2019), “Methodological approaches to conducting internal audit of goods for timely detection of threats in the system of enterprise economic safety management”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 56–63. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.2.56](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.2.56)
10. Makarenko, A.P. Maksymenko, I. YA. Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol'*, [State financial control], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
11. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), “Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine”, *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3, No. 5, pp. 268-275.
12. Melikhova, T. and Hradobik, A. (2020), “Improving documentation of inventory accounting and auditing at the enterprise”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8331> (Accessed 20 Oct 2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.9](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.9)
13. Melikhova, T. O. and Balashova, Yu. O. (2019), “Improvement of the internal audit of inventory for improving financial security”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7503> (Accessed 20 Oct 2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.10](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.10)
14. Melikhova, T. and Lievtierova, L. (2020), “Methodical approaches for realization the internal audit of the production inventory at the agricultural enterprise”, *Agrosvit*, vol. 2, pp. 10–17. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.2.10](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.2.10)
15. Melikhova, T. and Nikolaenko, N. (2017), “The development of audit in inventory for improving financial security at the enterprise”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 51–55.
16. Melikhova, T. and Fedorov, I. (2018), “The internal control of inventory in the system of financial security management of the enterprise”, *Agrosvit*, vol. 2, pp. 63–70.
17. Melikhova, T.O. and Aleksytina, T.V. (2013), “Development of a system of signs of detected errors to improve the audit of payments with suppliers and contractors”, *Ekonomichnyy forum*, pp. 391-396.
18. Maksymenko, I. Melikhova, T. Zorya, O. Fatiukha, N. and Chumak, O. (2018), “Fiscal audit development in the system of budget process management”, *Academy of Accounting and Financial Studies journal*, vol. 22, pp.. 6, 7.
19. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhhaltersky oblik: navch.-metod. posibnyk [Accounting: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
20. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), “Information base for filling in simplified reporting - a tool for management and financial security”, *Chasopys ekonomichnykh reform*, vol. 1, pp. 26–32.

21. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 22(1), pp. 85–95.
22. Melikhova, T., Troyan, O. and Bondarenko, I. (2019), "Improvement of internal audit method of settlements with suppliers for increasing enterprise economic security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 88–93. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.2.88](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.2.88)
23. Melikhova, T. (2019), "Methodical principles of internal audit conducting of accounts with accountable persons for improving the efficiency of enterprise activity", *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, vol. 9, pp. 10–17. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.9.10](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.9.10)
24. Makarenko, A.P., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk* [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
25. Melikhova, T. and Filatova, A. (2020), "Methodological aspects of the organization of accounting and auditing of materials and fuel at the enterprise", *Agrosvit*, vol. 21, pp. 26–34. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.21.26](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.21.26)
26. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metodyka dokumentuvannya v obliku ta audyti* [Theory and methods of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.
27. Salyha, S.YA. and Melikhova, T.O. (2011), *Audyt podatkov sub'ektiv hospodariuvannya* [Audit of Taxes of Business Entities], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine.
28. Melikhova, T. and Korneva, L. (2020), "Improvement of methodological approach to internal control of payroll calculation for company economic security enhancement", *Agrosvit*, vol. 1, pp. 17–23. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.1.17](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.1.17)
29. Melikhova, T. and Petrenko, A. (2019), "Improvement of the method of payroll internal audit", *Agrosvit*, vol. 3, pp. 38–47. DOI: [10.32702/2306-6792.2019.3.38](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.3.38)
30. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metodyka dokumentuvannya v obliku ta audyti* [Theory and methods of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 26.10.2021 р.